

ISSN: 2617-6548

URL: www.ijirss.com

Barriers to Learning Dari Literature among Non-Persian Language Students of the Dari Department of Jawzjan University

Hussain Radfar

Department of Dari Literature, Faculty of Education, Jawzjan University, Jawzjan, Afghanistan

(Email: hossain.radfar@yahoo.com)

Abstract

This paper, which is written under the title "Barriers to learning Dari literature among non-Persian language students of the Dari department of Jawzjan University", contains challenges and solutions through which the problem of learning Dari literature among the students of this department can be identified and will be solved by the application of the solutions presented in this paper. The main purpose of this study is to identify the general and minor barriers that non-Persian language students of the Dari Department of Jawzjan University struggle with to learn better. Therefore, this research is very important, because so far no research has been done in this field. The research method applied in this research is a descriptive-survey method. The population of this study was 67 students, and the sample size (n=57) was selected using Cochran's formula. SPSS software was used to analyze the data. Findings of the present study confirm the hypotheses such as the poor academic foundation of students, the unfamiliarity of teachers and students with modern teaching methods, lack of educational facilities, lack of motivation by families and teachers, and insufficient ability to the Dari language.

Keywords: Learning Barriers, Dari Language, Second Language, Learning Methods.

DOI: 10.53894/ijirss.v4i1.50

Funding: This study received no specific financial support.

History: Received: 27 September 2020/Revised: 17 December 2020/Accepted: 9 January 2021/Published: 8 February 2021

Licensed: This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Acknowledgement: All authors contributed to the conception and design of the study.

Competing Interests: The author declares that there are no conflicts of interests regarding the publication of this paper.

Transparency: The author confirm that the manuscript is an honest, accurate, and transparent account of the study was reported; that no vital features of the study have been omitted; and that any discrepancies from the study as planned have been explained.

Ethical: This study follows all ethical practices during writing.

شناسایی موانع یادگیری ادبیات دری در دانشجویان غیر فارسی زبان دیپارتمنت دری دانشگاه جوزجان

حسین رادفر

دیپارتمنت ادبیات دری، دانشکده تعلیم و تربیه، دانشگاه جوزجان، جوزجان، افغانستان

خلاصه

این پژوهش که تحت عنوان «شناسایی موانع یادگیری ادبیات فارسی دری در دانشجویان غیر فارسی زبان دیپارتمنت فارسی دری دانشگاه جوزجان» نگارش یافته است در بردارنده چالشها و راهکارهایی است که از طریق آن بتوان به معضل یادگیری ادبیات فارسی دری در بین دانشجویانی که این دیپارتمنت را به عنوان زبان دوم خود انتخاب نموده‌اند پرداخته و نقطه پایان بر عدم یادگیری آنها گذاشت. هدف عمده این پژوهش دریافت موانع کلی و جزئی است که دانشجویان غیر فارسی زبان دیپارتمنت فارسی دری دانشگاه جوزجان برای یادگیری بهتر با آنها دست و پنجه نرم می‌کنند. از این رهگذر این پژوهش از اهمیت وافری برخوردار می‌باشد؛ چرا که تاکنون تحقیقی که به مشکل چنین دانشجویانی پرداخته باشد، انجام نیافته است. روشی را که نگارنده در این پژوهش مدنظر گرفته، روش توصیفی-پیمایشی است که با استفاده از ابزار پرسشنامه، محقق گردیده است. در بخش تجزیه و تحلیل داده‌ها چندین بخش مهم مانند: تهداب علمی ضعیف دانشجویان، ناآشنایی استادان و شاگردان به روشهای مدرن تدریس، کمبود امکانات آموزشی، عدم انگیزه‌دهی توسط خانواده‌ها و استادان، عدم تسلط کافی به زبان فارسی دری و محتوای برنامه درسی به حیث عوامل اصلی و چندین مورد دیگر به عنوان عوامل فرعی که بر یادگیری دانشجویان تأثیر مستقیم دارد، شناسایی گردیده است. همچنین در بخش مبانی نظری این تحقیق از نظریه‌های مکتب رفتارگرایی، مکتب ساختارگرایی و مکتب تعاملی که نظریه‌های خود را به چگونگی فراگیری زبان دوم، معطوف ساخته‌اند، استفاده شده است.

واژه‌های کلیدی: موانع یادگیری، زبان فارسی دری، زبان دوم، شیوه‌های آموزش

1. مقدمه

زبان فارسی دری یکی از زبانهای رسمی کشور افغانستان به حساب می‌آید که تعداد زیادی از ساکنان این سرزمین - چه آنهایی که زبان مادری‌شان بوده و چه آنهایی که زبان مادری‌شان نیست- به این زبان تکلم می‌کنند، اما وقتی دانشجویی به رشته ادبیات فارسی دری پای می‌نهد، باید توانایی‌های بالاتر از تکلم عامیانه و کوچه-بازاری داشته باشد تا در راستای فراگیری ادبیات فارسی با مشکل کمتری مواجه شود.

در بسیاری از جوامع، ممکن است فرد با زبانی غیر از زبان مادری خود تحت آموزش رسمی قرار گیرد؛ یعنی زبان رسمی از لحاظ نظام آوایی، واژگانی و دستوری با زبان مادری او تفاوت دارد. بنابراین یکی از مسائلی که به نظر می‌رسد رفتار استفاده‌کننده گان از محیطهای اطلاعات را تحت تأثیر قرار می‌دهد، مسائل زبانشناختی و پدیده دو یا چند زبانه‌گی است [1].

ایلانی (2001)، طی تحقیقی تأثیر تداخل زبان مادری در آموزش زبان دوم را مورد بررسی قرار داده، یافته‌های حاصل از پژوهش وی نشان داد که همواره این ابهام در زمینه آموزش زبانهای زنده وجود دارد و یکی از پدیده‌های زبان شناختی مورد توجه متخصصان زبان، تداخل زبان مادری در زبان دوم است. زبان مادری در آموزش زبان دوم همیشه آشکارا یا پنهان به عنوان اولین مرجع ظاهر می‌شود. بهتر است از این پدیده زبانشناختی که آموختن غیرارادی زبان مادری است، برای آموزش زبان خارجی و کاربرد روش آموزش جدید بیشترین بهره را برد [2].

غلام نبی عادل (2019)، طی تحقیقی که از دانشجویان دیپارتمنت کیمیا دانشکده تعلیم و تربیه دانشگاه جوزجان نموده، به این نتیجه رسیده است که اکثر دانشجویان، شیوه‌های یادگیری را بلد نیستند. از طرفی بیشتر استادان از روش سخنرانی برای تدریس استفاده می‌کنند و وسایل درسی که به کار می‌گیرند به تخته و مارکر خلاصه می‌شود [3].

شریعتمداری (1385 ه.خ) می‌گوید برخی‌ها معتقدند، شاگردانی که مربوط به خانواده‌های متمول و بادانش هستند، یادگیری بهتری دارند؛ اما تجربیات روان‌شناسان، ثابت کرده که میزان یادگیری شاگردان به گونه مستقیم به میزان آماده‌گی‌های کافی آن‌ها وابسته است [4].

در دهه‌های اخیر آموزش زبان دوم بر اساس سه رویکرد کلی منبعث از سه مکتب بنا شده است: مکتب رفتارگرایی، مکتب ساختارگرایی و مکتب تعاملی. رفتارگرایی نخستین مراحل یادگیری را مانند دیگر صور یادگیری در قوانین شرطی سازی خلاصه می‌کنند. به اعتقاد آنان در این فرایند یادگیری، اصل‌های تکرار، مشابهت، مجاورت و تقویت پاسخهای زبانی دارای اهمیت فراوانی است [5].

ساختارگرایان، زبان را مانند یک سیستمی از عناصر وابسته به هم می‌دانند که معنا و مفهوم را کدگذاری می‌کند و هدف از یادگیری زبان نیز به دست آوردن توانایی‌های لازم عناصر این سیستم است که در بردارنده آوا، دستور و واژگان می‌باشد [6].

از سوی دیگر نظریه‌های مکتب تعاملی، تمرکز خود را بیشتر بر تعیین عملکرد زبانی و توانایی‌های مربوط به درک زبان، معطوف می‌دارد. از آنجایی که زبان حاصل اجتماع است؛ لذا این نظریه توجه خود را بیشتر به ویژگی‌های دستوری، استوار نموده است. همچنین نظریه تعاملی، بیشتر به رشد زبان در بستر تعامل اجتماعی معنادار، تأکید می‌ورزد [7].

یکی از ویژگی‌های خاص انسان، به عقیده بالکنی (2010) ابزارسازی و مهارت‌های زبانی است. او همچنین زبان را به حیث عاملی مهم که در ایجاد روابط بین فردی و ساختارهای اجتماعی، جهت انتقال حالت‌های احساسی، نقش بارزی دارد، ضروری می‌پندارد [8].

در مورد اینکه یک انسان چگونه زبان مادری و یا یک زبان دیگر را می‌آموزد، بحث‌ها و پژوهش‌های زیادی توسط محققان صورت گرفته است. دانشمندان هزاران سال است که به چگونگی فراگیری زبان دوم توجه کرده‌اند و همواره تدریس را به عنوان عاملی مهم در یادگیری زبان دوم مهم دانسته‌اند؛ به این معنا که یادگیری زبان دوم به شیوه مؤثر و کارآمد تدریس، مرتبط است [9].

علوی شوشتری معتقد است که معلمان دوره لایسه در کتابهای این دوره، مهارت‌های گفتاری را در بحث فنون تدریس کنشهای زبانی، مورد توجه قرار نداده‌اند [10].

آکسفورد (1994)، در اثر تحقیقی که انجام داده به این نتیجه رسیده است که بر یادگیری شاگردان عواملی مانند: انگیزه، نوع وظیفه‌خانه‌گی، زمینه‌های فرهنگی، شیوه یادگیری، جنسیت، سن و سطح زبان دوم، دیدگاه‌ها و عقاید و پذیرش بافت فرهنگی، تأثیر مستقیم دارد [11].

فرضیه تحقیق:

- 1- عدم تکلم به زبان دری در خانواده و اجتماع، باعث کاهش یادگیری ادبیات فارسی دری در دانشجویان گردیده است.
- 2- شیوه یادگیری بر میزان آموزش، دخالت مستقیم دارد.
- 3- کمبود وسایل آموزشی، موجب کاهش یادگیری می‌گردد.
- 4- تهاب‌گذاری ضعیف دانشجویان در مکاتب، باعث کاهش یادگیری آنها در دانشگاه شده است.
- 5- نبود انگیزه، باعث کاهش یادگیری دانشجویان گردیده است.

روش تحقیق:

از آنجایی که این پژوهش به شناسایی موانع یادگیری بهتر زبان دوم از دانشجویان دبیرتمنت دری دانشگاه جوزجان، پرداخته است، روشی را که محقق برای دستیابی به این عوامل استفاده نموده، از نوع توصیفی-پیمایشی بوده و ابزار پژوهش، شامل یک پرسشنامه محقق ساخته در طیف لیکرت می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش را دانشجویان پسر و دختر صنف‌های اول، دوم و سوم دبیرتمنت دری دانشکده تعلیم و تربیه دانشگاه جوزجان که زبان مادری‌شان غیرفارسی است، تشکیل می‌دهد. مجموع این دسته از دانشجویان دبیرتمنت فارسی دری 67 تن می‌باشد که با استفاده از فرمول کوکران به تعداد 57 تن آنها انتخاب شده‌اند. از این جمله 33 تن آنها پسر و 24 تن آنها دختر می‌باشند.

تعداد سؤالی‌های این پرسشنامه 38 سؤال که از نوع سؤالی‌های بسته و با استفاده از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت بود، تشکیل یافته است. در مورد شیوه کار باید گفت که ابتدا دانشجویانی که زبان مادری‌شان غیر فارسی است، انتخاب گردید. از لحاظ زبان، اکثر دانشجویان شامل این پژوهش را به ترتیب اوزبیک زبانها، ترکمن زبانها و پشتون‌زبانها تشکیل می‌دهد. پرسشنامه‌ها، بعد از چاپ در اختیار این افراد قرار گرفت تا در مورد موانعی که مانع یادگیری بهتر آنها از ادبیات فارسی دری می‌شود، نظریات خویش را از بین گزینه‌های پرسشنامه، انتخاب نمایند. سپس پرسشنامه‌ها جمع‌آوری گردیده و به تجزیه و تحلیل آمار، توسط نرم افزار «spss» پرداخته شد. بعد از آن این نتایج به صورت جدول‌ها، نشان داده گردید؛ تا به اساسی‌ترین موانع یادگیری بین آنها دست یافته شود.

در بخش نظری از کتابها و مقاله‌ها و در بخش جمع‌آوری آمار و اطلاعات، نظر دانشجویان غیرفارسی زبان دبیرتمنت فارسی دری دانشگاه جوزجان، از طریق پرسشنامه، اقدام صورت گرفت. برای انتخاب حجم نمونه از شیوه نمونه‌گیری تصادفی استفاده گردید. در زمان انجام این پژوهش، پژوهنده با پارمی از محدودیت‌ها و موانع روبه‌رو شد که از آن جمله می‌توان به: مفهوم نگرقتن برخی از دانشجویان از پرسشنامه، عدم علاقه آنها و کمبود وقت اشاره کرد.

یافته‌های تحقیق:**3-1. معرفی متغیرهای جمعیت شناسی**

پاسخ دهنده‌گان پرسشنامه‌های این تحقیق را دانشجویان صنف اول و دوم و سوم دبیرتمنت دری دانشکده تعلیم و تربیه دانشگاه جوزجان تشکیل می‌دهد. در جدول شماره 1، تعداد پاسخ دهنده‌گان، بر اساس جنسیت و فیصدی ارائه گردیده است.

جدول شماره 1: فراوانی شرکت کننده‌گان پرسشنامه بر اساس جنسیت و فیصدی آن

		جنسیت			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	مرد	33	57.9	57.9	57.9
	زن	24	42.1	42.1	100.0
مجموع		57	100.0	100.0	

آن‌گونه که در جدول شماره 1، مشاهده می‌شود؛ 57.9 درصد پاسخ دهنده‌گان را مردها و 42.1 درصد پاسخ دهنده‌گان را زن‌ها تشکیل می‌دهند که به ترتیب تعداد آنها 33 و 24 تن می‌باشند.

جدول شماره 2: فراوانی شرکت کننده‌گان پرسشنامه بر اساس قومیت و فیصدی آن

		قومیت			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	اوزبیک	37	64.9	64.9	64.9
	ترکمن	12	21.1	21.1	86.0
	پشتون	6	10.5	10.5	96.5
	اقوام دیگر	2	3.5	3.5	100.0
	مجموع	57	100.0	100.0	

چنانچه در جدول شماره 2، مشاهده می‌گردد 64.9 درصد پاسخ دهنده‌گان را اوزبیک‌ها، 21.1 درصد آنها را ترکمن‌ها، 10.5 درصد آنها را پشتون‌ها و 3.5 درصد آنها را اقوام دیگر تشکیل می‌دهد که به ترتیب تعداد هرکدامشان، 37، 12، 6 و 2 تن می‌شود. دانشجویانی که در این تحقیق به عنوان پاسخ دهنده، شرکت کرده‌اند بیشتر از ولایت‌های جوزجان، فاریاب و سرپل می‌باشند. فراوانی ولایت‌های دانشجویان مورد تحقیق و فیصدی آن را می‌توان در جدول شماره 3، به وضوح مشاهده نمود.

جدول شماره 3: فراوانی شرکت کنندگان پرسشنامه بر اساس ولایت‌های آنها و فیصدی آن

		ولایت			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	جوزجان	33	57.9	57.9	57.9
	فاریاب	18	31.6	31.6	89.5
	سرپل	5	8.8	8.8	98.2
	سایر ولایت‌ها	1	1.8	1.8	100.0
	مجموع	57	100.0	100.0	

طوری‌که در جدول شماره 3، دیده می‌شود؛ 57.9 درصد پاسخ دهنده‌گان از ولایت جوزجان، 31.6 درصد آنها از ولایت فاریاب، 8.8 درصد آنها از ولایت سرپل و 1.8 درصد آنها از سایر ولایت‌های افغانستان هستند که به ترتیب تعداد هر کدام آنها 33، 18، 5 و 1 تن می‌باشد.

آزمون فرضیه‌ها:

1- عدم تکلم به زبان دری در خانواده و اجتماع، باعث کاهش یادگیری ادبیات دری در دانشجویان گردیده است. تسلط داشتن به زبان دوم، می‌تواند راه را برای فراگیری بهتر ادبیات آن زبان، باز نماید. تعداد زیادی از دانشجویانی که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته‌اند نیز به این نکته اشاره داشته‌اند. در جدول شماره 4، می‌توانیم نظریات آنها را به همراه فیصدی‌اش به طور واضح ببینیم.

جدول شماره 4: فراوانی نقش عدم تکلم به زبان دری در خانواده و جامعه بر کاهش یادگیری دانشجویان

		تأثیر عدم تکلم به زبان دری در جامعه و کاهش یادگیری دانشجویان			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	کاملاً موافق	26	45.6	45.6	45.6
	موافق	15	26.3	26.3	71.9
	بی نظر	9	15.8	15.8	87.7
	مخالف	4	7.0	7.0	94.7
	کاملاً مخالف	3	5.3	5.3	100.0
	مجموع	57	100.0	100.0	

بمطوری‌که در جدول شماره 4، دیده می‌شود؛ 71.9 درصد پاسخ دهنده‌گان که برابر با 41 تن آنها می‌شود، به این عقیده هستند که عدم تکلم به زبان دری در خانواده و جامعه، باعث این گردیده است که آنها نتوانند ادبیات دری را به گونه مناسب، فرا بگیرند.

2- شیوه یادگیری بر میزان آموزش، دخالت مستقیم دارد. آشنایی با شیوه‌های یادگیری، هم از جانب استاد و هم از جانب دانشجویان می‌تواند تأثیر مستقیم بر میزان یادگیری دانشجویان داشته باشد. جدول شماره 5، روش‌های نادرست استادان و تأثیر آن را به همراه فیصدی‌اش بر کاهش یادگیری دانشجویان مشاهده می‌نمایید.

جدول شماره 5: فراوانی روش‌های نادرست تدریس استادان بر کاهش یادگیری دانشجویان و فیصدی آن

		روش‌های نادرست تدریس استادان			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	کاملاً موافق	32	56.1	56.1	56.1
	موافق	11	19.3	19.3	75.4
	بی نظر	6	10.5	10.5	86.0
	مخالف	5	8.8	8.8	94.7
	کاملاً مخالف	3	5.3	5.3	100.0
	مجموع	57	100.0	100.0	

طوری‌که در جدول شماره 5، دیده می‌شود 75.4 درصد پاسخ دهنده‌گان که برابر با 43 تن آنها می‌شود، روش‌های نادرست تدریس استادان را به حیث عاملی مهم در کاهش یادگیری خود بیان داشته‌اند.

تعداد کمی از دانشجویان با شیوه‌های مختلف یادگیری آشنایی دارند؛ اما اکثر آنها با شیوه‌های مختلف یادگیری، بیگانه‌اند. جدول شماره 6، میزان ناآشنایی دانشجویان با شیوه‌های یادگیری و تأثیر آن بر کاهش یادگیری‌شان را به همراه فیصدی نشان می‌دهد.

جدول شماره 6: فراوانی ناآشنایی دانشجویان با شیوه‌های مختلف یادگیری و کاهش آموزش آنها

		تأثیر ناآشنایی دانشجویان با شیوه‌های یادگیری بر میزان آموزش آنها			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	کاملاً موافق	17	29.8	29.8	29.8
	موافق	17	29.8	29.8	59.6
	بی نظر	8	14.0	14.0	73.7
	مخالف	10	17.5	17.5	91.2

کاملاً مخالف	5	8.8	8.8	100.0
مجموع	57	100.0	100.0	

به طوری که در جدول شماره 6، دیده می شود؛ 59.6 درصد پاسخ دهندهگان که برابر با 34 تن آنها می شود، ناآشنایی خویش با شیوه های یادگیری و تأثیر آن بر کاهش یادگیری شان را تأیید نموده اند.
3- کمبود وسایل آموزشی، موجب کاهش یادگیری می گردد.
وسایل آموزشی، منحصبت رکنی مهم در یادگیری مطرح است. جدول شماره 7، بر میزان تأثیر کمبود وسایل آموزشی بر یادگیری و فیصدی نظر دانشجویان در این زمینه اشاره می نماید.

جدول شماره 7: فراوانی تأثیر کمبود وسایل آموزشی بر میزان یادگیری دانشجویان و فیصدی آن

تأثیر کمبود وسایل آموزشی بر میزان یادگیری				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid کاملاً موافق	33	57.9	57.9	57.9
موافق	17	29.8	29.8	87.7
بی نظر	4	7.0	7.0	94.7
مخالف	3	5.3	5.3	100.0
مجموع	57	100.0	100.0	

آن گونه که در جدول شماره 7، دیده می شود، 87.7 درصد دانشجویان که برابر با 50 تن آنها می شود؛ نقش وسایل آموزشی را در یادگیری مهم دانسته و تأکید داشته اند که کمبود وسایل آموزشی، باعث کاهش یادگیری آنها گردیده است.
4- تهداب گذاری ضعیف دانشجویان در مکاتب، باعث کاهش یادگیری آنها در دانشگاه شده است.

مکاتب به عنوان نهادی که دانشجویان را برای ورود به دانشگاه آماده می نمایند از ارزش، اهمیت و جایگاه خاصی برخوردار می باشند؛ بنابراین تهداب گذاری ضعیف دانشجویان در مکاتب می تواند بر میزان یادگیری آنها تأثیرگذار باشد. جدول شماره 8، به این نکته، مهر تأیید می زند.

جدول شماره 8: فراوانی تأثیر تهداب گذاری ضعیف دانشجویان در مکاتب بر کاهش یادگیری آنها در دانشگاه

تأثیر تهداب گذاری ضعیف دانشجویان در مکاتب بر یادگیری آنها				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid کاملاً موافق	35	61.4	61.4	61.4
موافق	11	19.3	19.3	80.7
بی نظر	4	7.0	7.0	87.7
مخالف	5	8.8	8.8	96.5
کاملاً مخالف	2	3.5	3.5	100.0
مجموع	57	100.0	100.0	

آن گونه که در جدول شماره 8، دیده می شود؛ 80.7 درصد پاسخ دهندهگان که برابر با 46 تن آنها می شود، به این نکته اشاره داشته اند که تهداب ضعیف آنها در مکاتب، باعث کاهش یادگیری شان در دانشگاه گردیده است.
5- نبود انگیزه، باعث کاهش یادگیری دانشجویان گردیده است.

انگیزه، از جمله مواردی است که بر میزان یادگیری دانشجویان دخالت مستقیم دارد. در جدول شماره 9، تأثیر نداشتن انگیزه بر میزان یادگیری دانشجویان دبیرارتمنت در دانشگاه جوزجان و فیصدی آن واضح گردیده است.

جدول شماره 9: فراوانی عدم انگیزه دهی خانواده و استادان به دانشجویان و کاهش یادگیری آنها

عدم انگیزه				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid کاملاً موافق	28	49.1	49.1	49.1
موافق	20	35.1	35.1	84.2
بی نظر	2	3.5	3.5	87.7
مخالف	5	8.8	8.8	96.5
کاملاً مخالف	2	3.5	3.5	100.0
مجموع	57	100.0	100.0	

آن گونه که در جدول شماره 9، مشاهده می شود؛ 84.2 درصد پاسخ دهندهگان که برابر با 48 تن آنها می شود، نداشتن انگیزه را به حیث عاملی مهم در کاهش یادگیری خود، قلمداد کرده اند.

نتیجه گیری:

یادگیری زبان دوم، کار آسانی نیست؛ اما با توجه به اینکه زبان دری به حیث زبان رسمی کشور افغانستان، انتخاب شده و همواره به حیث پلی بوده که توانسته آراء و نظریات افراد مختلف با زبان های مختلف را به یکدیگر انتقال دهد، از نقش و جایگاه مهمی در افغانستان برخوردار است.

کمتر شخصی را در افغانستان و به خصوص در مرکز ولایت‌ها، می‌توان یافت که به زبان دری بلدیت نداشته باشد؛ اما بحث فرآگیری ادبیات، موضوعی مشکل‌تر در بین این دسته از افراد، همواره قلمداد شده است.

در اثر تحقیقی که در این مورد از دانشجویانی که زبان مادری‌شان فارسی دری نیست، صورت گرفت؛ عوامل مختلفی به عنوان موانع یادگیری بهتر زبان دری، هویدا گردید؛ که از آن جمله؛ اکثر این دانشجویان، که در حدود 87 درصد آنها را شامل می‌شد، کمبود امکانات لازم آموزشی را به عنوان مهمترین مانع یادگیری ادبیات فارسی دری بیان داشته‌اند.

در قدم بعد، همان‌طور که در جدول‌ها، مشاهده می‌گردد؛ 84 درصد آن‌ها نداشتن انگیزه، حدود 81 درصد آن‌ها تأثیر تهادب ضعیف‌شان در مکتب، 75 درصد آن‌ها شیوه‌های نامناسب تدریس استادان، حدود 71 درصد آن‌ها عدم تکلم به زبان دری در خانواده و اجتماع و 59 درصد آن‌ها ناآشنایی‌شان با روش‌های تدریس را به عنوان عوامل مهم در عدم یادگیری بهتر ادبیات فارسی دری بیان داشته‌اند.

با توجه به نتایج به دست آمده از این پژوهش و جهت بهتر شدن شرایط برای یادگیری بهتر ادبیات فارسی دری برای افرادی که زبان مادری‌شان، دری نیست، نکات مهمی را برای دست‌اندرکاران دانشگاه جوزجان، دانشکده تعلیم و تربیه، دبیران و معلمان دری و خانواده‌های دانشجویان، قرار ذیل پیشنهاد می‌گردد:

1- دانشجویان این دبیرانتمنت با مشکلات جدی در زمینه امکانات مواجه هستند. نبود صنف معیاری و تعداد زیاد دانشجویان در یک صنف میزان یادگیری آن‌ها را کاهش داده است؛ لذا پیشنهاد می‌گردد که برای یادگیری بهتر دانشجویان، هرچه زودتر در رفع این موارد اقدام نمایند.

2- به استادان و خانواده‌های محترم دانشجویان پیشنهاد می‌گردد که به آن دسته از دانشجویانی که ادبیات فارسی دری را به عنوان زبان دوم فرا می‌گیرند، همواره انگیزه داده شود تا قوه محرک آن‌ها برای یادگیری همواره فعال باشد.

3- از وزارت معارف افغانستان، مکاتب این کشور و به خصوص معلمان ادبیات فارسی دری خواهش می‌شود که در بالا بردن ظرفیت متعلمین مکاتب، مساعی لازم را به خرج داده و شاگردانی را به دانشگاه‌ها گسیل دارند که در بخش ادبیات دری با مشکلات کمتری مواجه باشند.

4- با معرفی نمودن استادان دبیرانتمنت دری دانشگاه جوزجان به ورکشاپ‌های میتودولوژی، در افزایش علمی آن‌ها در استفاده نمودن از میتودهای جدید آموزشی تغییر چشمگیر، رونما شده که این امر می‌تواند منجر به یادگیری بهتر دانشجویان گردد.

5- از خانواده‌های محترم این دسته از دانشجویان، خواهش می‌گردد که مانع تکلم آن‌ها به زبان دری در محیط خانواده و جامعه نگردیده تا از این طریق با تمرین بیشتر، به افزایش میزان یادگیری ادبیات دری، در آن‌ها کمک گردد.

6- اداره دانشگاه، با فراهم آوری زمینه‌های لازم برای دانشجویان، به آشنایی هرچه بیشتر آن‌ها با شیوه‌های مختلف آموزشی کمک نماید؛ تا از این طریق به میزان یادگیری آن‌ها از روش‌های مدرن آموزش، افزوده گردد.

References

- [1] Mokhtari, "Mollai linguistic barriers to bilingualism in the information behavior of Turkmen-Persian bilingual students," *Library Research and Academic Information*, vol. 47, pp. 85-96, 2013.
- [2] A. T. Behrooz and Y. Alipour, "Pathology of english language curriculum from the perspective of high school teachers and students," *Quarterly Journal of New Approach in Educational Management, Marvdasht, University Press*, vol. 2, pp. 125-142, 2014.
- [3] G. N. Adil, M. H. Neda, and Z. Dahi, "Finding different learning methods of chemistry department students, education faculty of Jawzjan University," *International Journal of Innovative Research and Scientific Studies*, vol. 2, pp. 1-9, 2019.
- [4] Shariatmadari, *Educational psychology*, 19th ed. Tehran: Amirkabir Publications, 2006.
- [5] S. Police and C. Gholami, "Identifying and prioritizing factors related to English language teaching in schools," *Quarterly Journal of Educational Innovations*, vol. 46, pp. 97-122, 2013.
- [6] H. D. Brown, *Teaching by principle an interactive approach to language pedagogy*, 2nd ed. White Plains: NY, Person Education, 2001.
- [7] M. H. Long, "Native speaker/non-native speaker conversation and the negotiation of comprehensible input1," *Applied Linguistics*, vol. 4, pp. 126-141, 1983. Available at: <https://doi.org/10.1093/applin/4.2.126>.
- [8] M. Balconi, *Neuropsychology of communication*. Milan: Springer, 2010.
- [9] F. Newmeyer and S. H. Weinberger, *The ontogenesis of second language learning research, generative linguistics*. London: Routledge, 1996.
- [10] A. S. Shoshitari, "A multi-variety causal of motivation in second/foreign language learning," PhD Thesis, Shiraz University, Iran, 2004.
- [11] R. Oxford, "Languange learning starteges: An update," *University of Alabma*, 1994.